

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi) pitää tärkeänä, että ammatillisen koulutuksen toiminnanohjaukselta kehitetään ja että esitettyä kokeilua ja sen vaikuttavuutta arvioidaan ja seurataan. Rahoitusuudistuksella pyritään lisäämään toiminnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta sekä yksinkertaistamaan ja selkeyttämään rahoitusjärjestelmää. Tavoitteet ovat näiltä osin kannatettavia, mutta samaan aikaan on huolehdittava koulutuksen laadusta ja sen varmistamisesta. Oppimisen tuen osalta Karvi pitää tärkeänä, että sitä kehitetään ja vahvistetaan huomioiden muun muassa Karvin arvioinneissa esiin tuodut kehittämiskohteet.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Hallituksen esittämässä ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilussa sääntelyn keventäminen on tavoitteena kannatettava, sillä se antaa koulutuksen järjestäjille joustavampia mahdollisuuksia vastata toimintaympäristön tarpeisiin ja niissä tapahtuviin muutoksiin, kuten työvoiman ja osaamisen tarpeisiin vastaaminen.

Myös meneillään olevan TE-palvelujen uudistuksen tavoitteena on työvoimapalvelujen, kunnan koulutuspalvelujen ja elinkeinopalvelujen entistä parempi yhteensovittaminen niin, että ne edistävät tehokkaasti alueen työllisyyttä. Esitetystä ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta tavoitteena on myös yhteensovittaa kansallisia ja paikallisia tavoitteita koulutuksen järjestäjien ja opetus- ja kulttuuriministeriön käymissä neuvotteluissa. Karvin arvioinnissa ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämisprosesseista ja toimivuudesta (Goman ym. 2024) havaittiin, että tutkintojärjestelmän kehittämistä palvelevan tiedon välittymistä tasolta toiselle tulee edistää. Erityisesti alueellisen ja paikallisen ennakoititiedon muodostumista ja välittymistä järjestelmätasolle on kehitettävä. Mahdollisia keinoja tähän ovat esimerkiksi yhteisen tietöalustan perustaminen alueelliselle ja valtakunnalliselle ennakoititiedolle, koulutuksen järjestäjien tukeminen osaamistarpeiden ennakoinnissa sekä siihen liittyvän osaamisen kehittämisessä ja alueellisten osaamistarvekarttojen laatiminen järjestäjätasolla. (Goman ym. 2024.) Ammatillisen koulutuksen järjestäjien on tärkeää osata hyödyntää työnantajilta saatavaa tietoa toimialakohtaisista

trendeistä ja signaaleista. Työelämän osaamistarpeiden ja koulutustarjonnan kohtaantoa edistää myös se, jos koulutuskentän toimijoilla on realistiset mahdollisuudet varautua työmarkkinoiden muutosten edellyttämien uusien koulutuspalveluiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. (Frisk ym. 2022.)

Kokeilun ja sen vaikutusten arviointi

Näin merkittävä hallituksen esityksessä kuvattu kokeilu ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen uudistamiseksi edellyttää Karvin mielestä objektiivisen ja riippumattoman arvioinnin toteuttamista kokeilusta ja sen vaikutuksista. Karvi pitää siis kannatettavana sitä, että kokeilua koskevassa pykälässä säädettäisiin, että ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilun tarkoituksen toteutumista selvitetään kehittäväällä arvioinnilla, joka tukisi kokeiluun valmistautumista, neuvottelumenettelyn toteutumista ja toimeenpanoa sekä arvioisi lopullisia tuloksia. Lisäksi Karvi pitää välttämättömänä sitä, että kokeiluluvan saaneen koulutuksen järjestäjän olisi osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Kokeilun päättyessä arvioitaisiin pysyvien lainsäädäntömuutosten tarve ja toteuttamisvaihtoehdot. Karvin kehittävän arvioinnin menetelmiä, riippumatonta asemaa ja pitkää kokemusta niin kehittävässä kuin kriteeripohjaisessa arvioinnissa voitaisiin hyödyntää ja tuottaa tietoa kokeilusta, tukea kokeiluun valmistautumista, neuvottelumenettelyn toteutumista ja toimeenpanoa sekä arvioida kokeilun lopullisia tuloksia ja kokeilun aikana syntyneitä hyviä käytänteitä.

Kokeilun onnistumisen kannalta on välttämätöntä onnistua siihen osallistuvien koulutuksen järjestäjien valinnassa ja toteuttaa valinta riippumattomasti ja objektiivisesti. Karvi pitää kannatettavana, että toiminnanohjauksen kokeiluun valittaisiin koulutuksen järjestäjä mahdollisimman kattavasti ja että kokeiluun valittavien koulutuksen järjestäjien olisi muodostettava sellainen kokonaisuus, jonka perusteella olisi mahdollista arvioida sekä kansallisen että alueellisen laadun ja vaikuttavuuden kehittymistä. Edelleen Karvi pitää kannatettavana, että opetus- ja kulttuuriministeriön olisi huolehdittava kokeiluun osallistuvia koulutuksen järjestäjiä valitessa, että kokeiluun osallistuvien kokonaisuus olisi alueellisesti kattava, riittävän monipuolinen tutkintotarjonnaltaan ja valtakunnallisesti riittävä opiskelijavuosimäärältään, että kokeiluun osallistujia olisi molemmilla kansalliskielillä ja julkisoikeudellisia sekä yksityisoikeudellisia koulutuksen järjestäjiä ja että valituksi voisi tulla myös muu kuin monialainen järjestäjä, jos koulutuksen järjestäjällä olisi erikoistunutta osaamista tai se olisi muutoin merkittävä alueellinen tai kansallinen toimija. Lisäksi Karvi pitää tärkeänä, että kokeiluun osallistuvalla koulutuksen järjestäjällä olisi oltava riittävät taloudelliset edellytykset tutkintojen ja koulutuksen järjestämiseksi.

Työelämätoimikuntien tehtävien muutos

Koulutuksen toiminnanohjauksen uudistamiseen liittyen hallitus esittää, että työelämätoimikuntien nykyisiä tehtäviä muutetaan siten, että toimikuntien tehtävä osallistua ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen ja tutkintojen kehittämiseen vahvistuisi. Tämä esitys on linjassa Karvin

arviointitulosten kanssa. Tutkintojärjestelmän kehittämisprosesseja koskevassa arvioinnissa (Goman ym. 2024) suositeltiin, että työelämätoimikuntien tehtävää osallistua ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen sekä ammatillisten tutkintojen ja niiden perusteiden kehittämiseen tulee selkeyttää ja toimikuntien toiminnan koordinoitua tulee vahvistaa, jotta voidaan varmistaa yhtenäisemmät toimintatavat toimikuntien välillä. Hallituksen esityksen mukaan työelämätoimikuntien tehtävistä poistuisi näyttöjen toteutuksen seuranta ja osaamisen arvioinnin laadunvarmistus toteutuisi jatkos- ja opetushallinnon tilastotietoon perustuvana koontina ja yhteenvetojen laadintana. Karvin arviointien (esim. Frisk ym. 2023) mukaan näyttöjen toteutuminen ja arviointi eivät toteudu tällä hetkellä kaikilta osin lain edellyttämällä tavalla, joten jatkossa tulee huolehtia, että opetushallinnolla on riittävät työkalut varmistaa, että näytöt toteutetaan ja arvioidaan lain edellyttämällä tavalla. Nykyisellään työelämätoimikuntien tehtävänä on myös käsitellä tutkintokoulutuksen osalta opiskelijan osaamisen arviointia koskevia oikaisupyyntöjä. Hallituksen esityksessä ei ole määritelty, miten tämän tehtävän osalta jatkossa meneteltäisiin. Opiskelijoiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että menettelytavat oikaisupyyntöjen käsittelyyn määritellään.

Koulutuksen laadun varmistaminen

Esityksen mukaan kokeiluun valittavien koulutuksen järjestäjien autonomia lisääntyisi muun muassa tutkintojen tarjonnassa. Kun koulutuksen järjestäjien autonomia lisääntyy, korostuu laadunhallinnan merkitys ja johtaminen. Kokeilussa on tärkeää ottaa huomioon Karvin toteuttaman ammatillisen koulutuksen järjestäjien laadunhallinnan tilan arvioinnin (Korpi ym. 2022) tulokset, jonka mukaan koulutuksen järjestäjien välillä on eroja muun muassa johtamisen, kumppanuuksien ja verkostojen, taloudellisten voimavarojen sekä osaamisen osoittamisen ja arvioinnin laadunhallinnassa. On tärkeää varmistaa laadunhallinnan kytkeminen osaksi johtamisjärjestelmää, tukea laatu- ja kehittämistoimien kehittymistä sekä kehittää kumppanuuksien ja verkostojen ja työpaikalla järjestettävän koulutuksen laadunhallintaa.

Mahdollisuus järjestää koulutusta englannin kielellä

Hallituksen esityksen mukaan kokeiluun osallistuvat koulutuksen järjestäjät voisivat järjestää koulutusta vapaasti myös englannin kielellä. Alueen työvoima- ja koulutustarpeeseen vastaamisen sekä työvoiman saatavuuden kannalta uudistus on kannatettava erityisesti sellaisten henkilöiden kohdalla, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ei riitä niillä opiskeluun. Lisäksi suomen- ja ruotsinkielisille englanninkielisen tutkinnon suorittaminen tarjoaa mahdollisuuden kehittää kielitaitoaan ja parantaa näin valmiuksia hakea jatko-opintoihin korkeakouluun sekä työskennellä kansainvälisillä työmarkkinoilla. Karvin arvioinnin (Hakamäki-Stylman & Kilpeläinen 2023) mukaan valtaosa (85 %, N = 6 081) englannin kielellä suoritetuista näytöistä toteutettiin työpaikoilla vuosina 2018–2022. Lisäksi yleisin arvosana englannin kielellä suoritetuista näytöistä oli kiitettävä (5). Samaan aikaan on kuitenkin huomioitava, että kaikki maahan muuttaneet eivät osaa englantia. Onkin tärkeää, että myös kotimaisilla kielillä toteutettavaa ammatillista koulutusta kehitetään edelleen niin, että se vastaa paremmin niiden opiskelijoiden tarpeisiin, jotka eivät puhu

äidinkielenään suomea tai ruotsia. Yksi keino tähän on kielitietoisuuden opetuksen vahvistaminen edelleen (esim. Hievanen ym. 2023).

Karvi katsoo, että englanninkielisessä koulutuksessa opiskelevien tosiallisia mahdollisuuksia opiskella kotimaisia kieliä sekä kielitaidon kehittymistä on tärkeää seurata. Englanninkielisen koulutustarjonnan laajentamisessa tulee ottaa myös huomioon työelämän vaatimukset tutkinnon suorittaneiden kotimaisten kielten taidolle. Arviointitulosten (Hievanen ym. 2020) perusteella tiedetään, että osalla kotimaisilla kielillä toteutetuissa tutkintokoulutuksissa opiskelevista maahanmuuttotilanteista opiskelukielen taito ei kehity tasolle, jota opettajien arvion mukaan tarvitaan työelämässä ja arjessa selviämiseen. Osa ammatillisen koulutuksen aloista ja tutkinnoista, on sellaisia, joilla työskentely vaatii kotimaisten kielten taitoa. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen tehtävissä lasten kielen kehityksen tukeminen on keskeinen osa työtä, jolloin on keskeistä, että alalle valmistuvien opiskelijoiden kotimaisten kielten taito on riittävä (Karila ym. 2024).

Jos englanninkielisen koulutuksen määrä kasvaa, kotimaisten kielten opiskelu työn ohessa nousee entistä merkityksellisempään asemaan. Karvi on jo aiemmin (Hievanen ym. 2020) suositellut, että opetus- ja kulttuuriministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö kehittävät työssäkäyvien maahan muuttaneiden henkilöiden mahdollisuuksia vahvistaa kotimaisten kielten osaamistaan esimerkiksi vapaan sivistystyön koulutuksena tai työvoimakoulutuksena. Lisäksi Karvi katsoo, että osana toiminnanohjauksen kokeilun arviointia on tarpeen seurata englanninkielisen tutkinnon suorittaneiden työllistymistä ja muun muassa sitä, ovatko he valmistumisensa jälkeen työllistyneet suomalaisille työmarkkinoille.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Rahoitusuudistuksella pyritään lisäämään toiminnan vaikuttavuutta ja tehokkuutta sekä yksinkertaistamaan ja selkeyttämään rahoitusjärjestelmää. Tavoitteet ovat näiltä osin kannatettavia, mutta samaan aikaan on huolehdittava koulutuksen laadusta ja sen varmistamisesta. Aikaisempaa vastaavanlaista rahoitusuudistusta koskevassa arvioinnissa (Räisänen & Goman 2018) on nostettu esille mahdollisia riskejä, jotka ovat relevantteja myös tämän uudistuksen kohdalla. Koulutuksen järjestämisen kannalta mahdollisia riskejä ovat rahoituksen ennakoitavuuden vaikeutuminen sekä koulutuksen laatuun liittyvät riskit. Kun suoritusten määrän painoarvoa lisätään, tulee varmistaa se, ettei osaamistavoitteiden ja koulutuksen laadun taso laske. (Karila ym. 2024, Räisänen & Goman 2018.) Ammatilliseen koulutukseen kohdistuu myös sadan miljoonan rahoitusleikkaus. Myös tämän mahdollisia vaikutuksia koulutuksen laatuun ja vaikuttavuuteen tulee seurata.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien on myös tulevaisuudessa tasapainotettava toiminnassaan niin osaamisen, osaajien ja työvoiman tuottamisen kuin syrjäytymisen ehkäisyn tehtävät. Erilaisten opiskelijoiden kouluttaminen tulee järjestää siten, ettei eri ryhmille suunnattu koulutus syö resursseja toisiltaan.

Eriyisen tuen korotuskertoimen poisto

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen uudistamisessa esitetään poistettavaksi erityisen tuen korotuskerroin. Tämän riskinä on erityisen tuen laadun heikentyminen. Perusopetuksessa tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden määrän lisääntyminen ja oppivelvollisuuden pidentäminen 18 vuoteen heijastuvat ammatilliseen koulutukseen. Karvin ammatillisen koulutuksen erityisen tuen arvioinnissa (Goman ym. 2021) havaittiin, että erityisen tuen toteutumisessa ja toimivuudessa on koulutusaloittaisia eroja. Resurssien riittävyys ja työnjaon toimivuus erityisen tuen toteutuksessa oli heikointa niillä aloilla, joissa myös erityisen tuen opiskelijoiden määrät olivat suurimpia. Arvioinnissa annettujen kehittämissuositusten mukaan järjestäjätasolla tulee tehdä paremmin näkyväksi erityisen tuen resurssien kohdentuminen toimintaan. Lisäksi on tärkeää kehittää kohdentumisen seuranta soveltuvien mittaritietojen avulla, jotta resurssien riittävyyttä voidaan arvioida ja resursseja voidaan suunnata tarkoituksenmukaisella tavalla koulutusalojen, tutkintomuotojen ja toimipaikkojen kesken. Myös menettelytapoja tuen tarpeiden tunnistamiseen tulee kehittää.

Lyhyempikestoiset koulutukset

Pyrkimys edistää lyhyempikestoisten koulutusten tarjoamista ja suorittamista silloin, kun lyhyempi koulutus riittää vastaamaan yksilön ja työelämän tarpeisiin on tarkoituksenmukaista (kts. Goman 2024; Frisk ym. 2022). Arviointitulosten (Goman ym. 2024) perusteella tutkintojärjestelmästä löytyy melko hyvin työelämän tarpeisiin vastaavia tutkinnon osia, ja työpaikat ovat tyytyväisiä niiden sisältöihin. Myös paikallisilla tutkinnon osilla voidaan parantaa koulutustarjonnan vastaavuutta alueen työelämän osaamistarpeisiin. Karvin arvioinneissa on kuitenkin havaittu, että työelämä ei tunne tutkinnon osia ja niistä koostuvia tutkintoa lyhyempiä kokonaisuuksia riittävän hyvin, kuten ei muitakaan koulutuksen järjestäjien työelämälle tarjoamia palveluita (Goman ym. 2024, Hievanen ym. 2022; Frisk ym. 2022). Lyhyempikestoisten koulutusten edistämiseksi ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmään tarvittaisiin enemmän yli tutkintojen meneviä valinnanmahdollisuuksia, lisää joustavuutta ja tutkinnon osien laajuuksien harmonisointia. Tutkinnon osien laajuudet vaihtelevat ja joissakin tutkinnoissa ne ovat liian laajoja työelämän tarpeiden ja koulutuksen järjestämisen kannalta. Liiallinen laajuus hankaloittaa myös tutkinnon osien valintaa muista tutkinnoista. (Goman ym. 2024.) Osaltaan kyse on myös henkilökohtaistamisesta ja siitä, miten jatkuvan oppimisen tarpeita tunnustetaan koulutuksen tarjonnassa. Arviointitulosten mukaan henkilökohtaistamisessa, yksilöllisten urasuunnitelmien tukemisessa ja valintojen mahdollistamisessa on kehittämistarpeita (Kiesi ym. 2022.)

Moninkertaisen koulutuksen vähentäminen

Rahoituksen uudistamisella pyritään myös ehkäisemään moninkertaista koulutusta. Jatkossa koko tutkinnon suorittamisesta saisi rahoitusta pelkästään niiden opiskelijoiden osalta, jotka ovat aiemmin suorittaneet pelkästään perusasteen koulutuksen. Karvin näkemyksen mukaan tärkeää on

joka tapauksessa mahdollistaa uudelleen kouluttautuminen uuteen ammattiin tai alalle esimerkiksi terveydellisistä syistä tai siitä syystä, ettei aiemmin suoritetulla tutkinnolla työllisty yrityksistä huolimatta (Frisk ym. 2022). Karvi pitää tärkeänä, että koulutus- ja osaamistasoa Suomessa nostetaan, mutta samalla on tärkeä varmistaa jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittämisen mahdollisuudet myös koulutusasteiden sisällä.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Karvi pitää tärkeänä, että oppimisen tukea kehitetään ja vahvistetaan. Karvin arvioinneissa on tuotettu viime vuosien aikana runsaasti tietoa tuen ja ohjauksen toteutumisesta ja kehittämistarpeista ammatillisessa koulutuksessa (esim. Frisk ym. 2023; Karila ym. 2024; Goman ym. 2021). Arviointitulosten mukaan kaikki opiskelijat eivät saa tarvitsemaansa ohjausta ja tukea riittävästi ja oikea-aikaisesti. Ohjauksen ja tuen saatavuutta onkin parannettava ja vaikuttavuuden seuranta kehitettävä. Opetus- ja ohjaushenkilöstön riittävyys, työnjaon toimivuus ja osaaminen ohjauksen ja tuen tehtäviin tulee varmistaa. Osa opiskelijoista tarvitsee pedagogisten tukitoimien lisäksi myös muuta tukea. Arviointitulosten (Goman ym. 2021) mukaan koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten yhteistyö opiskeluterveydenhuollon ja kuraattoripalvelujen kanssa toimii melko hyvin, mutta yhteistyötä psykologipalvelujen ja nuorisopalvelujen kanssa tulee kehittää. Moniammatillisen yhteistyön toimivuuden varmistaminen osana oppimisen tuen kehittämistä on erityisen tärkeää nyt, kun hyvinvointialueiden perustamisen myötä opiskeluhuollon palvelujen organisoinnissa on tapahtunut muutoksia. COVID-pandemia heijastui nuorten hyvinvointiin ja globaalien epävarmuuden lisääntyminen voi heikentää opiskelijoiden turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia. Tulevina vuosina tarvitaan vahvoja toimia niin kansallisella kuin paikallisella tasolla opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseksi, mikä voi heijastua myös oppimisen tuen tarpeeseen.

Hallituksen esityksessä tuodaan esille, että erityisen tuen päätösten määrä ei itsessään kerro, kuinka paljon erityistä tukea opiskelijoille tarjotaan, eikä voida olla varmoja, miten yhdenmukaisin kriteerein erityisen tuen päätöksiä tehdään. Karvi (Goman ym. 2021) onkin suositellut, että koulutuksen järjestäjien, ammatillisten erityisoppilaitosten, Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi yhteistyössä kehittää käytännön työkaluja ja menettelytapoja tuen tarpeiden tunnistamiseen ja erityisen tuen muotojen ja tasojen määrittelyyn.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että uudistuksen myötä oppimisen tuen muodot olisivat oppimisen tuki, erityinen tuki ja vaativa erityinen tuki. Karvin arvioinnissa ammatillisen koulutuksen erityisestä tuesta (Goman ym. 2021) suositeltiin, että koko koulutusjärjestelmän tasolla erityistä tukea kehitettäisiin siten, että tuen kokonaisuus olisi riittävän selkeä ja rakenteeltaan looginen opiskelijoille, heidän huoltajilleen ja eri koulutusasteiden toimijoille. Nykyisellään erityiseen tukeen liittyvä terminologia ja tuen muodot vaihtelevat eri koulutusasteilla. Nyt esitettyjen muutosten ja samaan aikaan käynnissä olevan lukiolain uudistuksen myötä tuen muodot menisivät yhtenäisempään suuntaan toisella asteella, joskin terminologia olisi edelleen hieman erilainen. Samaan aikaan perusopetuksessa on myös meneillään uudistus, jossa tällä hetkellä voimassa olevista tehostetun ja erityisen tuen käsitteistä luovuttaisiin ja niiden sijasta säädettäisiin ennakoivista tukitoimista ja oppilaskohtaisista tukitoimista. Näin ollen koko koulutusjärjestelmän tasolla tuen logiikka ja termit eivät yhtenäistyisi, mitä Karvi pitää valitettavana.

Oppimisen tuesta säädettäessä kumottaisiin säännös opiskeluvalmiuksia tukevista opinnoista. Myös useissa Karvin arvioinneissa (esim. Hievanen ym. 2020, Goman ym. 2021) on havaittu, että opiskeluvalmiuksia tukevien opintojen suorittaminen on jäänyt vähäiseksi. On kuitenkin tärkeää, että niillä opiskelijoilla, joilla on tarve vahvistaa opiskeluvalmiuksiaan, on siihen mahdollisuus, vaikka opiskeluvalmiuksia tukevia opintoja koskeva säädös kumottaisiin.

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Ei lausuttavaa.

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

Ei lausuttavaa.

Asetusluonnokset

Ei lausuttavaa.

Muut kommentit

Lausunto perustuu seuraaviin Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen arviointeihin:

Frisk, T., Goman, J., Hakamäki-Stylman, V., Hievanen, R., Hiltunen, K., Kiesi, J. & Kilpeläinen, P. Ammatillisen koulutuksen tila – työelämälähtöisyys ja yksilölliset opintopolut ovat vahvistuneet, laadussa kuitenkin vaihtelua ja yhdenvertaisuuden toteutumisessa puutteita. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Policy brief 4:2023.

Frisk, T., Isoaho, K., Hietala, R., Kotiranta, L., Hirsjärvi, I., Huttula, T., Kankare, P., Löytänen, O., Myllykangas, P., Mäki, M., Stenbacka, Å. & Suomala, P. 2022. Koulutusjärjestelmän kyky vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin äkillisissä rakennemuutostilanteissa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 8:2022.

Goman, J., Hievanen, R., Kiesi, J., Huhtanen, M., Vuojus, T., Eskola, S., Karvonen, S., Kullas-Norrgård, K., Lahtinen, T., Majanen, A. & Ristolainen, J. 2021. Erityinen tuki voimavaraksi – Arviointi ammatillisen koulutuksen erityisestä tuesta. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 17:2021.

Goman, J., Kilpeläinen, P., Kiesi, J., Antila, J., Burman, C., Hannula, M., Herranen, J., Katajisto, S., & Laakkonen, M. 2024. Tutkintojärjestelmä ja muuttuvat osaamistarpeet. Arviointi ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämisprosesseista ja toimivuudesta. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 6:2024.

Hakamäki-Stylman, V. & Kilpeläinen, P. 2023. Näyttötoiminnan laatu ja näytöissä osoitettu osaaminen. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 4:2023.

Hievanen, R., Frisk, T., Väätäinen, H., Mustonen, K., Kaivola, J., Koli, A., Liski, S., Muotka, V. & Wikman-Immonen, A. 2020. Maahanmuuttajien koulutuspolut. Arviointi vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksesta, aikuisten perusopetuksesta ja ammatillisen koulutuksen kielitaitovaatimusten joustavoittamisesta. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 11:2020.

Hievanen R., Kilpeläinen, P., Huhtanen, M., Tuurnas, A., Loukusa, V., Pylväs, L., Rasinaho, K., Taaka-la, J., Tujula, M. & Vieltojärvi, M. 2022. Kumppanina työelämä – Arviointi työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä ammatillisessa koulutuksessa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 23:2022.

Hievanen R., Laimi, T., Ukkola, A., Venäläinen, S. & Väätäinen, H. 2023. Eriarvioitumisen ehkäiseminen edellyttää maahanmuuttotaustaisen väestön kieli- ja perustaitojen turvaamista. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Policy Brief 7:2023.

Karila, K., Rantala, K., Rusi, M., Davidsson, S., Helakari, P., Holsti, E., Keloneva, R., Kytölaakso, K., Malkamäki, L., Valkonen, S., Frisk, T., Mustonen, K., Sarkkinen T. & Huhtanen M. 2024. Varhaiskasvatuksen koulutus Suomessa 2023: Arviointi koulutuksen tilasta ja kehittämistarpeista. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 7:2024

Kiesi, J., Goman, J., Huhtanen, M., Helve, H., Laine, A., Piilonen, H., Raudasoja, A., Ståhl, B. & Vartiainen, R. 2022. Ammatillisilla poluilla – Arviointi yksilöllisistä opintopoluista ammatillisessa koulutuksessa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 26:2022.

Korpi, A., Frisk, T., Hietala, R., Tuurnas, A. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien laadunhallinnan tila 2022. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 12:2022.

Räisänen, A. & Goman, J. 2018. Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuus, asiakaslähtöisyys ja toiminnan tehokkuus. Poliitiikkatoimien vaikutusten arviointi (ex ante). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 86/2017.

Hievanen Raisa
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus